

Nota projectcode: 2017G138

Viane – Centrum: Heraanleg van de wegenis en riolering

1. Gemotiveerd advies

1.1. *Kader*

Stad Geraardsbergen wenst een **herinrichting van de wegenis** in de Akrenstraat, het Vianeplein en de gelijknamige straat en het kruispunt met de Edingseweg (N495). Het project omvat maatregelen om de verkeersveiligheid in de schoolomgeving te verhogen. Daarnaast wordt ook een gescheiden **rioleringsstelsel** aangelegd.

In eerste instantie voerde de Dienst Archeologie van SOLVA in opdracht van de stad Geraardsbergen een **bureauonderzoek** uit.¹ Hieruit bleek dat op basis van de gegevens uit het bureauonderzoek geen onderbouwd advies over de omgang met het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed opgesteld kon worden. Verder vooronderzoek, met name met ingreep in de bodem, was noodzakelijk. Wegens maatschappelijke en verkeerstechnische redenen moest dit vooronderzoek via een uitgesteld traject verlopen. De voorliggende nota is het resultaat van dit vooronderzoek met ingreep in de bodem, specifiek een proefputtenonderzoek, via uitgesteld traject.

1.2. *De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek*

Zoals hierboven beschreven werd na de archeologienota, bestaande uit een bureauonderzoek, een vooronderzoek via uitgesteld traject uitgevoerd. Dit vooronderzoek met ingreep in de bodem bestond uit een proefputtenonderzoek. Hiermee is het **volledige traject van het vooronderzoek** doorlopen. Er zijn voldoende argumenten verkregen om een gefundeerde uitspraak te kunnen doen over het archeologische potentieel van het terrein. Het uitgevoerde vooronderzoek is met andere woorden volledig afgerond.

1.3. *De afwezigheid van een archeologische site*

Binnen het projectgebied is conform de verwachtingen een archeologische site aanwezig. Het gaat met name om een deel van het historische plein van Viane. Het westelijk deel van het huidig plein is echter reeds grondig verstoord door de bouw en afbraak van de 19de-eeuwse gemeentelijke jongensschool, en dit tot op een minimale diepte van 1,32 m onder het maaiveld (cf. *infra*). Op het oostelijk deel van het plein ligt een riolering, die in zekere mate een verstoring heeft veroorzaakt. Ook in de huidige straat ligt een rioleringsstelsel. Behoudens deze plaatselijke verstoring in het oostelijk deel, zijn in die archeologische pleinniveaus bewaard vanaf ca. -40/-50cm onder het maaiveld.

¹ De Kempeneer *et al.* 2017. Archeologienota 2017E14 met ID 3704, bekrachtigd op 21 juni 2017.

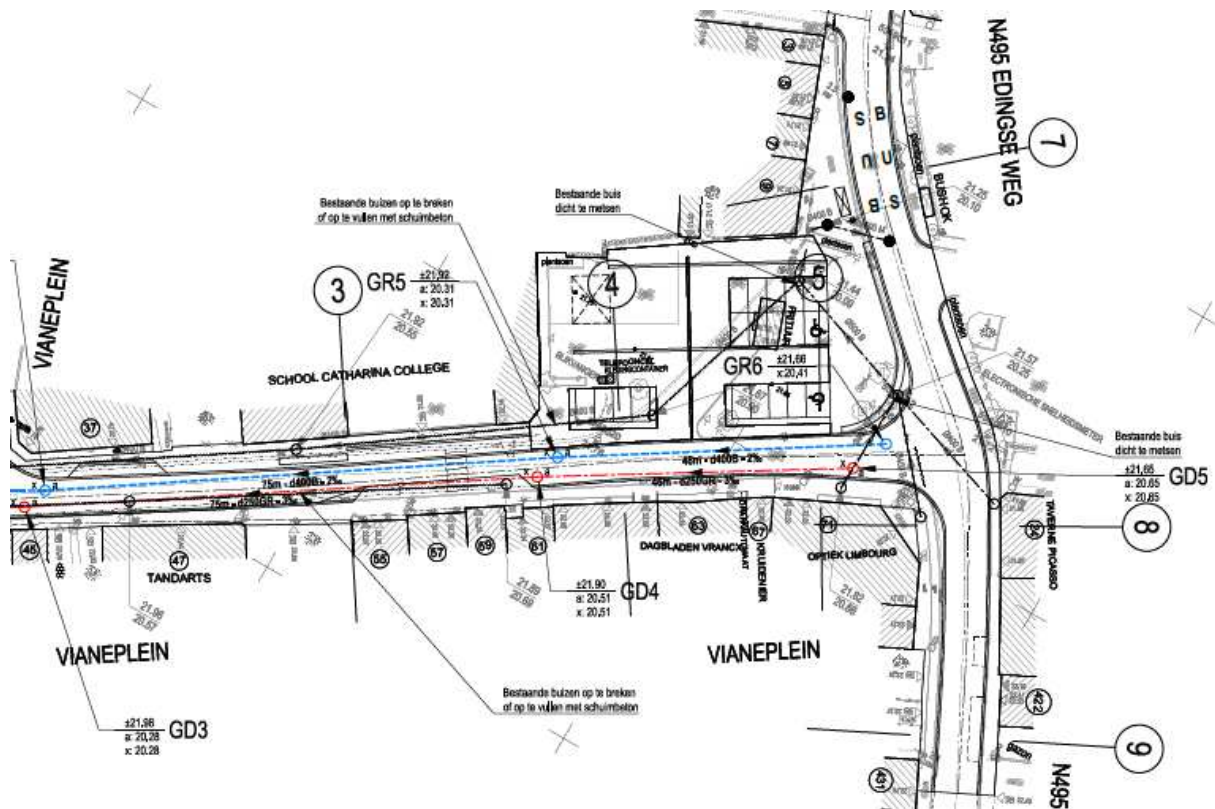
1.4. De impactbepaling

De bestaande toestand omvat de wegenis en de gemengde riolering. Op basis van twee technische boringen en de observaties bij het proefputtenonderzoek (cf. *infra*) bestaat de bestaande opbouw op het plein en in de straten uit beton en steenslag, samen zo'n 30 à 40 cm dik. Over het plein loopt een riolering die ca. 80 cm diep ligt. Daarnaast moet op het plein ook nog rekening gehouden worden met de nutsleidingen voor de frituur. In de straat ligt de riolering in twee tracés, een noordelijk komend van op het plein en liggend onder het voetpad, en een zuidelijk dat deels onder het voetpad, deels onder de bestaande weg ligt. Qua diepte gaat het noordelijk tracé van ca. 80 cm onder het maaiveld op het plein naar ca. 1,40 m onder het maaiveld ter hoogte van de huidige school. Het zuidelijk tracé ligt ter hoogte van de hoek Edingseweg/Vianeplein op ca. 1,20 m onder het maaiveld. Ter hoogte van de overgang Vianeplein/Akrenstraat ligt ze op ca. 1,30 m onder het maaiveld. Beide gemengde rioleringen zijn buizen van 400 mm diameter.

Het project omvat de heraanleg van de wegenis en de riolering. De geplande pleinopbouw zal maximum 40 cm diep gaan. Verwacht kan worden dat de bestaande opbouw volledig verwijderd zal worden, en dat op dat niveau het nieuwe plein zal aangelegd worden. Eenzelfde scenario kan verwacht worden voor de straataanleg, die in de geplande toestand maximum 45 cm diep zal gaan.

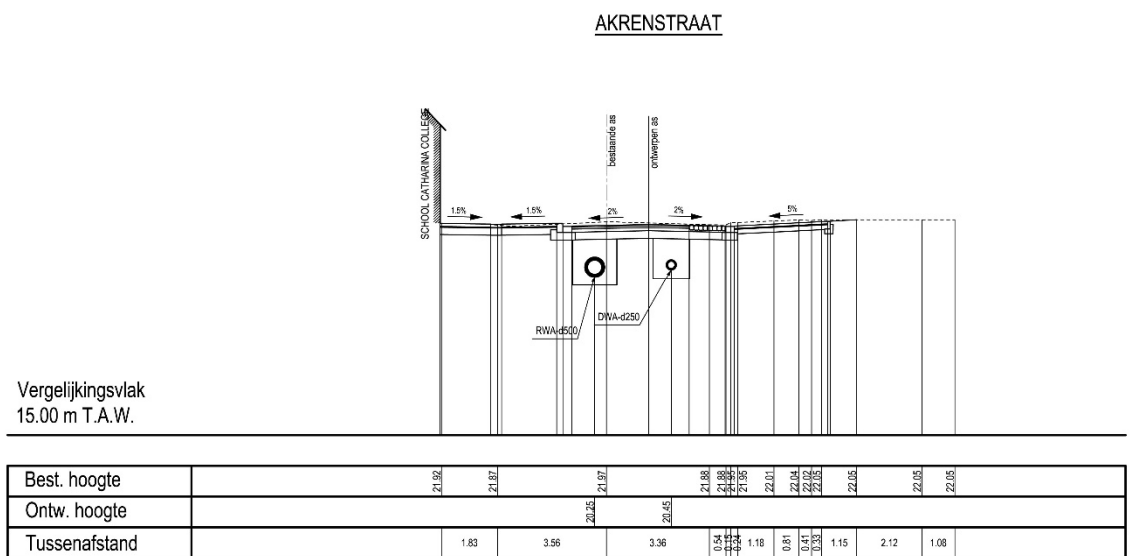
De geplande riolering, een gescheiden RWA- en DWA-stelsel, komt deels binnen het bestaande gabarit te liggen. Met name voor de nieuwe DWA-leiding wordt het oude zuidelijke tracé hergebruikt. Hierbij komt de nieuwe DWA wel ca. 40 cm dieper te liggen, op ca. 1,70 m onder het maaiveld (met inbegrip van fundering). Daarnaast wordt dit tracé naar het oosten uitgebreid, over een afstand van ca. 50 m en een diepte van 1,30 tot 1,60 m onder het maaiveld. De nieuwe RWA-leiding komt in een volledig nieuw tracé, quasi centraal onder de weg, op een diepte van oost naar west tussen 1,65 à 2,00 m onder het maaiveld (met inbegrip van fundering).

De diameter van de geplande RWA-leiding bedraagt 400 mm, die van de geplande DWA-leiding 250 mm.

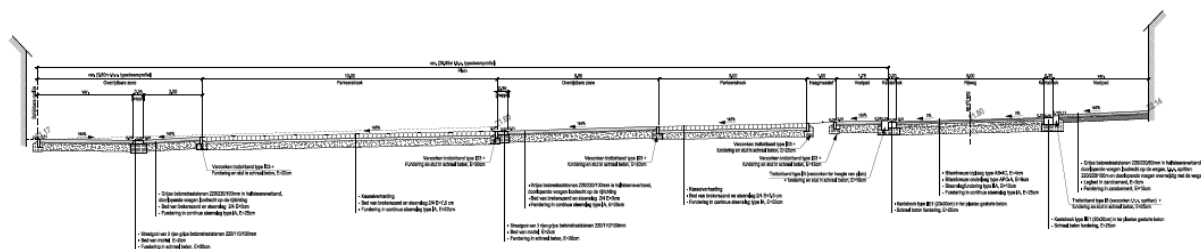
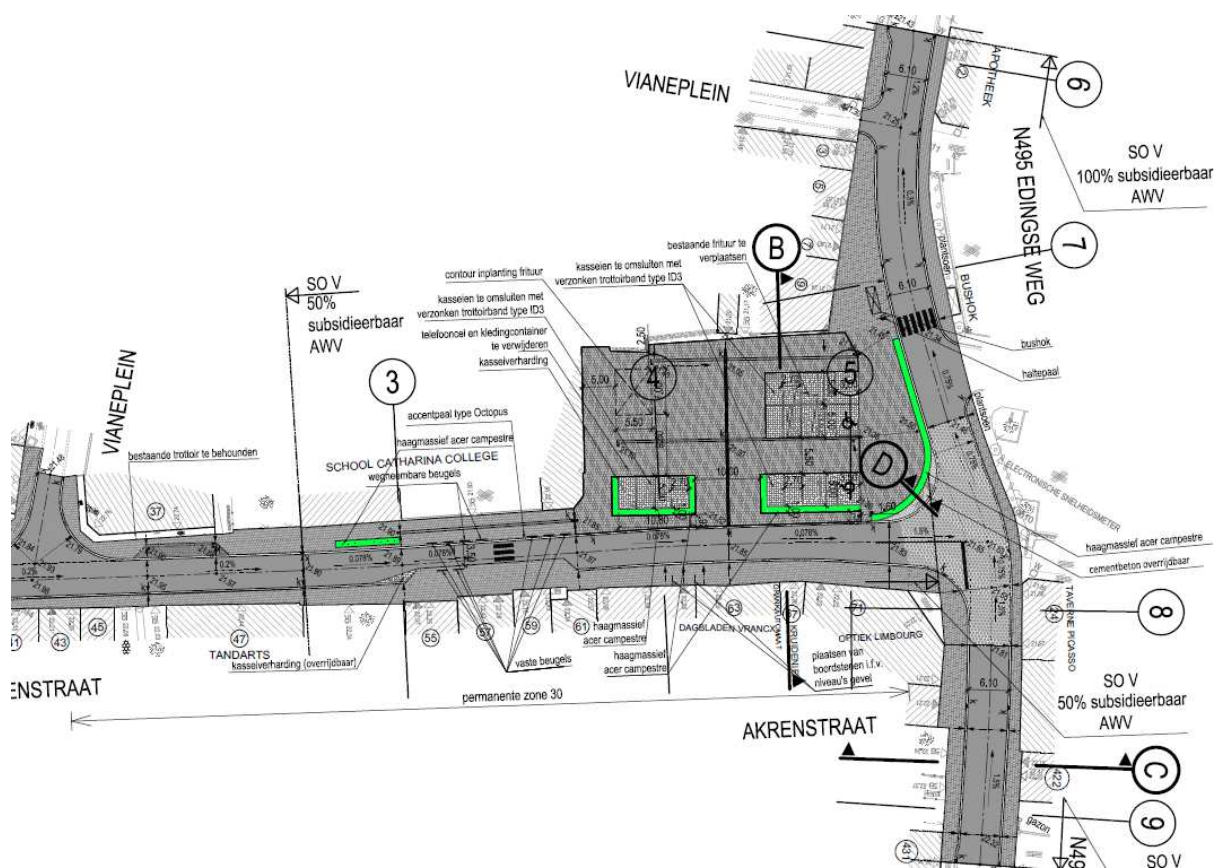
Figuur 1. Grondplan van de geplande rioleringswerken in de weerhouden zone (Studiebureau Arcadis).

Ontw. hoogte	21.92	21.88	21.93	21.88	21.86	21.86	21.98	22.05
Tussenaafstand	1.70	0.33	1.80	2.50	1.33	1.17	3.05	0.87
Wegenis								

DWARSPROFIEL 3	
HERINRICHTING SCHOLOMGEVING AKRENSTRAAT (N495) en het KRUISPUNT met de EDINGSEWEG	Schaal: 1/100

Figuur 2. Dwarsprofiel 3 van de aan te leggen riolering (Studiebureau Arcadis).

1.5. De waardering

Uit de proefputten bleek dat de **westelijke zone** van het plein **zwaar verstoord** is tot op een diepte van minstens 1,32 m onder het maaiveld. Het gaat hier om de locatie van de vroegere gemeentelijke jongensschool, die rond het midden van de 19de eeuw werd opgericht en rond 1975 werd afgebroken.

Aan de oostelijke zijde van het plein (Zone I) werden twee oude pleinfases (lagen) onderscheiden. Beide fases zijn langzaam en gradueel, over een periode van verschillende eeuwen, opgebouwd. Door de eeuwenlange, graduele ontwikkeling bevatten de pleinlagen materiaal uit een brede chronologische periode en zijn ze als het ware gaandeweg ‘gehomogeniseerd’. De eerste pleinfase dateert op basis van een randtype in grijs aardewerk vanaf de 12de-13de eeuw, tot de 15de eeuw. De tweede pleinfase dateert op basis van het aardewerkensemble uit de 15de-16de eeuw.

Een aantal **recentere kuilen** doorsnijden deze twee niveaus. Deze kuilen zijn op basis van het weinige aardewerk te dateren vanaf de 17de eeuw, of recenter. De bewaring van deze sporen is goed, maar ze bevatten heel weinig materiaal dat enig inzicht zou kunnen verschaffen in hun functie of precieze datering. Met deze kuilen **corresponderende pleinfases vanaf deze periode ontbreken** en zijn waarschijnlijk bij de aanleg van de huidige verharding verwijderd.

Er is bij het proefputtenonderzoek tot slot **geen enkele indicatie voor begraving** vastgesteld.

De **geplande werken** kennen voornamelijk een beperkte impact: de heraanleg van het plein en de wegenis reikt tot maximaal 40/45 cm onder het maaiveld. Enkel aan de zuidzijde is er plaatselijk een impact te verwachten door de heraanleg van een gescheiden rioleringsstelsel van 400 mm diameter (RWA) en 250 mm diameter (DWA). Het rioleringsstelsel zal ten dele in bestaand tracé aangelegd worden en zal derhalve slechts ten dele een nieuwe verstoring veroorzaken.

Samenvattend kan geconcludeerd worden:

- Het westelijk deel van het plein is reeds zwaar verstoord door de bouw van de voormalige gemeenteschool. De werkzaamheden kunnen hier hoegenaamd geen relevante archeologische info meer aansnijden.
- Elders op het plein zijn oudere pleinniveaus bewaard, alsook recentere kuilen. De twee aangetroffen pleinfases zijn blijkens het proefputtenonderzoek gradueel ontwikkeld en gehomogeniseerd. Het weinige materiaal en het ontbreken van een duidelijke stratigrafie binnen de pleinfases laten enkel een brede datering toe (respectievelijk 12de/13de -15de eeuw enerzijds en 15de/16de eeuw anderzijds). Door de aard van deze lagen (gehomogeniseerd) wordt geen gedetailleerder inzicht meer verwacht. De overige aangetroffen sporen, i.e. kuilen, doorsnijden deze lagen en zijn van recentere datum (17de eeuw of jonger). Recentere pleinfases (vanaf 17de eeuw) zijn tot slot niet vastgesteld. De meest recente pleinfases zullen hoogstwaarschijnlijk bij de aanleg van de 20ste –eeuwse verharding vergraven zijn en deze niveaus worden dan ook niet meer verwacht.
- Het eerste duidelijk leesbare archeologische niveau, het niveau waarop de individuele sporen uit elkaar gehouden kunnen worden, situeert zich pas op 80 cm onder het maaiveld, onder de hierboven beschreven pleinfases.
- De vraag of de heraanleg van het plein een impact zou kunnen hebben op eventuele begraving, kon definitief beantwoord worden: in het westelijk deel van het onderzoeksgebied kan geen eventuele begraving meer verwacht worden, in het oostelijk deel zijn er geen (on)rechtstreekse indicaties aangetroffen voor eventuele begraving in de omgeving.
- In het westelijk deel van het plein is archeologisch erfgoed *de facto* afwezig en zullen de werken dan ook geen impact hebben. Voor de oostelijke zijde van het plein geldt dat de aanleg van de nieuwe verharding hooguit net zal raken aan de bovenkant van de jongste bewaarde pleinfase (15de/16de eeuw). Op dit niveau zijn evenwel nog geen sporen aflijnbaar en wordt geen wezenlijk nieuwe informatie verwacht.
- Wat de riolering betreft zal er lokaal wel een zekere impact zijn op het bodemarchief. De omvang van de riolering is evenwel beperkt. De uitbreiding van de riolering zal daarbij de reeds vastgestelde pleinlagen aansnijden. Gelet op de aard van deze pleinlagen, die enkel een brede chronologische datering toelaten, worden echter geen fundamenteel nieuwe inzichten verwacht.

- Bovendien zal de heraanleg van de riolering slechts ten dele een nieuwe bodemverstoring impliceren: een deel van de nieuwe riolering herneemt het bestaande tracé dat reeds geroerd is. De nieuwe verstoring is derhalve eerder beperkt in oppervlakte, waardoor de mogelijkheden tot een bredere ruimtelijke interpretatie sowieso beperkt zijn.
- Tot slot blijven de pleinniveaus elders in het projectgebied volledig bewaard en zijn ze dus niet in hun hoedanigheid bedreigd.

De onderzoeksvragen die voorop gesteld werden, zijn met het proefputtenonderzoek beantwoord: er zullen geen sporen van begraving aangetroffen worden bij de werkzaamheden en er werd een globaal inzicht verkregen in de pleinopbouw. Daaruit blijkt dat de heraanleg geen impact zal hebben (heraanleg plein op beperkte diepte) of slechts een beperkte impact zal hebben (deel rioleringstracé) op de archeologische sporen. Rekening houdend met de hoedanigheid en diepte van de archeologische sporen die werden vastgesteld, en het feit dat de meest recente pleinniveaus zijn vergraven bij de aanleg van de verharding, wordt alles bij elkaar beschouwd geen wezenlijk nieuwe informatie meer verwacht. De geplande werken zullen anderzijds ook geen fundamentele impact hebben op de sporen.

In dit licht **is verder vooronderzoek niet noodzakelijk**. Dit zou immers geen bijkomende relevante kenniswinst opleveren en is kosten/baten beschouwd niet te verantwoorden.

1.6. De bepaling van de maatregelen

Gelet op voorgaande worden er **geen verdere maatregelen** bepaald. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

2. Programma van Maatregelen

Niet van toepassing.